

Det medicinska latinet i en digital kontext – tradition och förnyelse på läkarprogrammet i Lund

M. Granmo*, F. Bengtsson*, C. Sjöberg[#]

**Medicinska Fakulteten*, [#]*Humanistiska Fakulteten, Lunds universitet*

ABSTRAKT: I syfte att underlätta inläringen av anatomins latinska terminologi återinförde vi för ett par år sedan latinundervisning på termin 2, Läkarprogrammet vid Lunds Universitet. Genom ett samarbete mellan medicinska och humanistiska fakulteterna får läkarstudenterna en historisk bakgrund till varför latinet blev anatomins språk, varför det fortsatte användas och fortfarande spelar en stor roll inom professionen idag. För att lättare lära sig de anatomiska termerna får studenterna även en introduktion till latinets grammatiska struktur. Fokus ligger därefter på de böjningsformer som används specifikt inom terminologin. Dessa föreläsningar är mycket uppskattade och har resulterat i att studenter på eget initiativ startat kvällsundervisning med fördjupning i olika aspekter av språket. Sedan några terminer har vi inorporerat seminarierna i ordinarie kursschema under dagtid.

I ett mer generellt perspektiv driver vi ett förnyelsearbete med en satsning på flexibelt lärande där studentaktiverande digitala pedagogiska verktyg används som komplement till lärarledd undervisning (blended learning). Detta har resulterat i att stora delar av anatomicurriculum filmats med studenter som medproducenter. Vi har nu även producerar ett liknande multimedialt material för latinundervisningen. Även här har vi använt studenter som medproducenter. Det färdiga materialet är organiserat i moduler täckande specifika temata där korta filmklipp med didaktiskt innehåll är kombinerade med interaktiva moment i form av övningar i quizform. Det digitala materialet öppnar nya möjligheter för den lärarledda undervisningen med större utrymme för diskussion och fördjupning. Förhoppningen är att kombinationen av studentaktiverande multimediala resurser och aktiv lärarledd undervisning underlättar studierna och även stimulerar till ökad djupinläring.

1 BAKGRUND

Den pedagogiska förändringen av undervisningen inom universitetsvärlden går nu allt fortare. Dagens studenter har helt andra förväntningar, vanor, mönster och pedagogisk verklighet än för bara ett par år sedan. I synnerhet har de pedagogiska förutsättningarna vad gäller digitala verktyg accelererat under de senaste 5 åren. Digitala och multimediala verktyg är nu mogna, väletablerade och självklara delar av samhället. Vi har nått ett läge där tekniken inte längre styr pedagogiken (pedagogisk utveckling på teknikens villkor) – istället har vi nu en naturlig digital verktygslåda att fritt plocka ur för att tillgodose våra specifika pedagogiska önskemål. Att inorporera moderna pedagogiska grepp såsom multimedia och *flipped classroom* i undervisningen är nödvändigt och en viktig parameter som kan bidra till att levandegöra och skapa ökat intresse kring det vi undervisar. Vidare går pedagogiken liksom övriga delar av samhället mot en allt större samverkan; den pedagogiska arenan blir allt vidare. På termin 2 av Läkarprogrammet har vi sedan ett antal år arbetat i denna riktning och drivit ett utvecklingsarbete för att närmare knyta samman studenter och lärarkår samt introducerat ett antal pedagogiska verktyg som underlättar lärandet för våra studenter [1-4]. Genom att inorporera kompletterande läranderesurser i form av digital teknik i undervisningen, speciellt integrering med mobila applikationer, kan vi som lärare möta studenterna på deras egen planhalva - knyta lärandet till studenternas arena - och därigenom öppna upp för en fördjupad lärandeprocess.

Som ansvariga för huvuddelen av den grundläggande anatomin på Läkarprogrammet har vi här sett en särskild utmaning. I ett tidigare projekt [5] har vi producerat en mängd korta filmklipp täckande stora delar av anatomiundervisningen och därigenom gett studenterna ett verktyg för att kunna förbereda sig och repetera sina kunskaper i ämnet. Erfarenheterna från projektet har varit mycket positiva och materialet används numera av både studenter och lärare från de flesta terminer av läkarprogrammet samt av andra utbildningar både inom och utanför fakulteten. Att i ett tidigt skede av en lång utbildning lära sig en stor mängd anatomiska termer på ett nytt språk, latin, är en stor utmaning. Vi

återinförde därför för ett antal år sedan latinundervisning på termin 2, läkarprogrammet. Inläringen av de många termerna och deras ändelser underlättas nämligen avsevärt om man får nyckeln till själva systemet för böjningen av latinska substantiv och adjektiv. Antalet ändelser man behöver lära sig är dessutom relativt få, för att man sedan på egen hand ska kunna tänka ut vilken ändelse ett visst ord ska ha. Den latinkunskap medicinstudenterna behöver är begränsad och extra lätt för dem att lära in, eftersom relevansen och motivationen för inläringen är påtaglig. När man förstår själva principerna för valet av ändelser ökar dessutom möjligheterna för djupinläring och därmed förutsättningarna för att man minns det man lärt sig. Latinet på läkarprogrammet utgör således ett redskap i likhet med de tidigare nämnda digitala verktygen, och bidrar tillsammans med dem till den pedagogiska utvecklingen av läkarprogrammet.

2 PROJEKTUPPLÄGG

I ett fakultetsöverskridande projekt filmas latinundervisningen på läkarprogrammet av journaliststudenter. De digitala filmklipp, flexibla lärmöduer i latin, ger läkarstudenterna fria möjligheter till instudering och repetition över tiden. Journaliststudenterna å sin sida får öva kamerateknik samt klippning och redigering. Studenter hjälper studenter. Filmernas utformning baseras på forskning kring optimala uppmärksamhetsspann i undervisning [6, 7] och är mellan 2-7 minuter långa. Materialet är uppdelat i ett antal moduler som täcker olika temata, aspekter av språket och dess betydelse för medicinämnet. Filmklipp med didaktiskt innehåll är kombinerade med interaktiva moment i form av övningar i quizform. Filmernas utformning baseras på forskning kring optimala uppmärksamhetsspann i undervisning [6, 7] och är 5-7 minuter långa. Det färdiga materialet är tänkt att göras fritt tillgängligt för både studenter och lärare på hela läkarprogrammet via lärplattformen Moodle. I ett tidigare projekt har vi utvecklat en mobilapplikation som förutom schema och meddelandefunktioner även innefattar våra övriga multimediala resurser. I ett nästa steg tänker vi oss inkorporera även det digitala latinet och därigenom ytterligare öka tillgängligheten till materialet.

3 BETYDELSE OCH KONKLUSIONER

Våra erfarenheter från tidigare projekt visar att användningen av det multimediala materialet föregår lärarledda moment - att studenterna precis som avsetts förbereder sig inför den lärarledda undervisningen, något som förmodas ge större utbyte av den sistnämnda. Detta gör att vi kunnat frigöra lärarledd tid till diskussion kring problemlösning och diskussion snarare än rent didaktiska moment. På så vis förväntas studenternas studiestrategi förändras mot mer djupinriktat lärande [8]. Emellertid ställer detta högre krav på lärarnas kunskaper, något som kräver resurser i form av utbildning. Precis som tidigare filmprojekt har vi arbetat utifrån en begränsad budget, till stor del tack vare att vi valt att använda studenterna som resurs - en oftast förbisedd kraft. Detta exempel på *flipped classroom* medför även andra positiva aspekter som till exempel ökad trovärdighet och tydligt belysande av studenternas (äldre kursares) egna snabba kunskapsutveckling efter endast ett par års universitetsstudier. Att växla från att se studenterna som konsument till att bli medproducenter av sin egen utbildning är ett högaktuellt diskussionsämne [9, 10]. Genom att med digitala resurser öka tillgängligheten av curriculum får vi en flexibilitet i lärandet. Särskilt uppskattar studenterna att de själva kan välja när och var de använder materialet. Lärandemiljön har på så vis flyttat till studenten. Här är digitala interaktiva verktyg helt överlägsna, speciellt tillsammans med mobila applikationer. Detta har visats inte bara öka studenternas tid som tillbringas med studier utan även förändrat studiestrategin mot mer djupinriktat lärande genom ökat ansvar för det egna lärandet [11]. Ytterligare en fördel med den flexibla studiemiljön är individanpassningen - varje student har sitt unika inlärningsmönster, något som inte minst är till nytta för studenter med särskilda behov.

Genom att förse studenterna med både traditionella och moderna pedagogiska verktyg i form av latin och flexibla digitala lärmöduer vill vi ge dem de bästa förutsättningarna för djupinläring, repetition och varaktig hågkomst. I en förlängning ser vi stora möjligheter att projektet kommer att kunna utgöra grunden för både nationella och internationella samarbeten.

REFERENSER

1. Granmo, M. *Filmade anatomigenomgångar på läkarprogrammet – ett interaktivt verktyg för instudering och examination.* in *Next Generation Learning 2014.* 2014. Falun, Sweden: Dalarna University.
2. Granmo, M. *Studentgenererad frågebank – ett verktyg för kontinuerlig instudering och repetition.* in *Lunds universitets tredje utvecklingskonferens 2011.*
3. Granmo, M. *Har studentaktiva processer (frågeskrivning) kopplat med självtester (i quizform) en effekt för att förbättra studenternas resultat vid skriftlig examination på termin 2, läkarprogrammet?* in *Idéforum– Medicinska fakultetens pedagogiska konferens.* 2012. Lund University.
4. Granmo, M. *Filmade anatomigenomgångar på termin 2, läkarprogrammet – ett interaktivt verktyg för instudering och examination.* in *Lunds universitets fjärde utvecklingskonferens 2013.* Lund University.
5. Granmo, M. and F. Bengtsson, *Teaching anatomy in the multimedia world – using digital tools for progressive learning over time.* *Creative Education*, 2015. **6**(11).
6. Szpunar, K.K., S.T. Moulton, and D.L. Schacter, *Mind wandering and education: from the classroom to online learning.* *Front Psychol*, 2013. **4**: p. 495.
7. Dufault, C. and G. Frey. *Are You with Me? Measuring Student Attention in the Classroom.* *The Teaching Center Journal* 2013.
8. Elmgren, M. and A.-S. Henriksson, *Universitetspedagogik.* 2010: Norstedts.
9. Kotzé, T.G. and P.J. du Plessis, *Students as “co-producers” of education: a proposed model of student socialisation and participation at tertiary institutions.* *Quality Assurance in Education*, 2003. **11**(4): p. 186-201.
10. McCulloch, A., *The student as co-producer: learning from public administration about the student–university relationship.* *Studies in Higher Education*, 2009. **34**(2): p. 171-183.
11. Pettersen, R.C., *Kvalitetslärande i högre utbildning.* 2008: Studentlitteratur.